

پاسخگویی دانشکده‌های علوم پزشکی در برابر جامعه را به این صورت تعریف نمود:

هدایت آموزش، پژوهش و خدمات در جهت برآوردن نیازهای سلامت و اولویتهای بهداشتی جامعه، منطقه یا ملتی که تعهد خدمت به آن را دارند.

دیدگاه پاسخگویی و تعهد اجتماعی یکی از رویکردهای فلسفی آموزش عالی است که تمرکز بر آن بیشتر بر مسئولیت پذیری دانشگاه‌ها در خدمت به جامعه می‌باشد.

آموزش پاسخگو آموزشی است که به نیازها و انتظارات جامعه پاسخ می‌دهد و در صورت نهادینه شدن این رویکرد، حرکت نظام آموزشی همواره به سوی تحقق هدف پاسخگویی اجتماعی خواهد بود. بنابراین آموزش پاسخگو یک تصویر ایستا و ایده‌آل از آموزش نیست بلکه تصویری متحرک و به سمت کمال را نشان می‌دهد.

اگر در آموزش‌های کلاسیک در علوم پزشکی بر سه جزء دانشجو، استاد و بیمار تأکید می‌شود، در تفکر آموزش پاسخگو به **جایگزینی جامعه به جای بیمار** تأکید می‌شود و باید اطمینان حاصل شود که نیروهای تربیت شده با نیازهای در حال تغییر جامعه انطباق دارند و از کارایی مناسب نیز برخوردارند. همانطور که درمان مشکلات و بیماری‌ها نیازمند کسب صلاحیت علمی و بالینی است و از طریق آموزش-های کلاسیک در دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها آموخته می‌شود، پاسخگویی به نیازهای جامعه نیز اساساً یک کار علمی است و باید آموزش داده شود، آن هم در متن جامعه. یادگیری در جامعه یک فرآیند فعال از جانب یادگیرندگان است و نقش اساتید و برنامه‌ریزان درسی، تسهیل مراحل مختلف این فرآیند و هدایت دانشجو در مسیر یادگیری می‌باشد. بدون تبیین نقش هر کدام از عناصر دانشجو، استاد و جامعه، شکست برنامه‌های آموزشی اجتناب ناپذیر خواهد بود.

آموزش پاسخگو

Responsive Education

تهیه و تنظیم: مهری یآوری، دکتر حسین کریمی مونقی،

حکیمه سابقی

دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی دانشکده پرستاری و

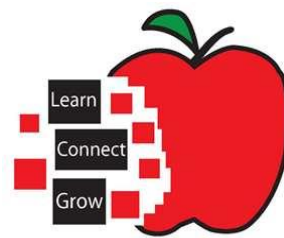
مامایی مشهد

مقدمه

آموزش علوم پزشکی در قرن بیستم شاهد موفقیت‌های گسترده‌ای بوده است. با ظهور مفهوم جدید سلامتی و بهداشت که با نشست جهانی در سال ۱۹۷۸ در آلماتا قزاقستان شروع شد استراتژی PHC به عنوان گامی اساسی در دستیابی به هدف بهداشت برای همه تا سال ۲۰۰۰ پیشنهاد گردید. لکن نظام سنتی آموزش علوم پزشکی در کشورهای رو به توسعه قادر به تربیت افراد کارآمد برای پذیرفتن نقش رهبری در مواجهه با نیازهای بهداشتی جوامع نشده است. در حال حاضر توقع عمومی از علوم پزشکی از نظر دامنه و عمق معلومات و خدمات افزایش یافته و اکثر جوامع خواهان دگرگونی کیفی و کمی خدمات بهداشتی و درمانی هستند.

تعریف آموزش پاسخگو

پس از مطرح شدن استراتژی PHC و اعلامیه ادینبورگ (۱۹۸۸)، ایده ادغام بین آموزش علوم پزشکی و ارائه خدمات در مجامع علمی دنیا مطرح شد و نهایتاً در سال ۱۹۹۵ سازمان بهداشت جهانی با وارد کردن **جامعه** به عنوان **یک جزء اصلی در آموزش علوم پزشکی**، وظایف و رسالت‌های جدیدی را برای دانشجویان، اساتید و برنامه‌ریزان آموزشی ایجاد کرد و

برای جایگزینی آموزش علوم پزشکی در مسیر پاسخگویی اجتماعی باید ملاحظات را در نظر داشت که عبارتند از:

- تلاش برای تغییر نظام یاددهی- یادگیری از استاد محوری به دانشجو محوری
- ادغام علوم رفتاری در آموزش علوم پزشکی:
- تأکید بر حفظ مبانی اخلاقی و اعتقادی در آموزش
- ایجاد تنوع و گسترش عرصه‌های آموزش

منابع

۱. لامعی، ابوالفتح. (۱۳۸۹): ادغام نظام آموزش و نظام ارائه خدمات: آموزش پاسخگو. ارومیه. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی.
۲. عزیزی، فریدون. (۱۳۸۲): آموزش علوم پزشکی چالش‌ها و چشم اندازها. تهران: معاونت آموزشی و امور دانشجویی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
3. Boelen, C. Woolard, B. (2010): Social Accountability and Accreditation. Med Educ 43: 887- 940.
4. Ogunranti, J. O. (2000): Cultural and biological diversity in medical practice. World health forum. 16: 66- 69.
5. Palsdattir, B. Neusy, A. J. Reed, G. (2008): Building the Evidence Base: Networking Innovative socially accountable Medical Programs. Education for Health. 21: 1- 6.
6. W. H. O. (2010): Global Consensus for social Accountability in Medical Education.

- یادگیری علوم رفتاری
- شناخت وضعیت سلامت و بیماری
- یادگیری مهارت‌های حرفه‌ای
- یادگیری مهارت‌های فرایندی

آموزش پاسخگو متکی کردن پایه و محتوای آموزش بر اساس بنیادها، شرایط و مسائل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی یک جامعه خاص است و ارائه آموزش بر پایه پژوهش و شناخت علمی نسبت به جامعه صورت می‌گیرد. بنابراین بین دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها با افراد جامعه و نیز سیستم ارائه خدمات بهداشتی- درمانی ارتباط تنگاتنگی وجود دارد.

مزایای آموزش پاسخگو:

- ۱) تربیت فارغ التحصیلانی که قادرند نیازهای خدمت گیرندگان را تشخیص داده و پاسخگوی آن باشند.
- ۲) ایجاد احساس مسئولیت در دانشجویان در برابر جامعه.
- ۳) برقراری ارتباط میان آموزش و نیازهای حرفه‌ای فارغ التحصیلان و ایجاد احساس رضایت شغلی
- ۴) افزایش رضایتمندی مردم از مراقبت‌ها و خدمات ارائه شده
- ۵) بهبود و ارتقای سطح سلامت جامعه.

اجرای آموزش پاسخگو

برای ایجاد چنین نظام آموزشی در کشور تغییرات جدی و مستمری باید صورت گیرد از جمله:

- تغییرات ساختار و رفتار سازمانی در دانشکده‌های علوم پزشکی
- تغییر شیوه‌های انتخاب دانشجو برای ورود به حیطه‌های علوم پزشکی
- تربیت اساتید جامعه‌نگر برای اجرای اصلاحات آموزشی

Email: nms.edo@mums.ac.ir

Web:

http://www.mums.ac.ir/nurse/fa/EDO_main

